

MONTEORGANICA D.O.O

Serdara Jola Piletića 26, Podgorica; tel. 020 20 80 40; fax. 020 20 80 41;
e-mail: monteorganica@t-com.me; www.orgcg.org/me

P.3

kopija

STANDARDNE PROCEDURE SERTIFIKACIONOG TIJELA „MONTEORGANICA“

	IZRAĐENO	PROVJERENO	ODOBRENO
DATUM	23. 04. 2021.	29. 04. 2021.	10.05.2021.
FUNKCIJA	RK	RSO	Direktor
IME i PREZIME	Ivana Vojvodić	Branislav Vojinović	Jovan Nikolić

STANDARDNE PROCEDURE CERTIFIKACIONOG TIJELA „MONTEORGANICA“

Serdara Jola Piletića 26, Podgorica; tel. 020 20 80 40; fax. 020 20 80 41;
e-mail: monteorganica@t-com.me; www.orgcg.org/me

P.3

SADRŽAJ:

1. CILJ.....	3
2. PODRUČJE PRIMJENE	3
3. OZNAKE, SKRAĆENICE I DEFINICIJE	3
4. VEZE SA DRUGIM DOKUMENTIMA	4
5. UVOD.....	4
5.1. <i>POSTUPAK PRIJAVLJIVANJA ZA SERTIFIKACIJU</i>	5
5.1.1 Podnošenje zahtjeva za sertifikaciju (prva prijava)	5
5.1.2 Podnošenje prijave za održavanje sertifikacije.....	5
5.2 <i>RAZMATRANJE ZAHTJEVA ZA SERTIFIKACIJU</i>	6
5.3 <i>KONTROLA</i>	6
5.3.1 Vrste kontrola.....	6
5.3.2 Obaveze proizvođača	7
5.4 <i>ODLUKA O SERTIFIKACIJI</i>	7
5.4.1 Određivanje prelaznog perioda i statusa proizvoda.....	8
5.4.2 Odbijanje ulaska u prelazni period.....	8
5.4.3 Odluka o izdavanju sertifikata	8
5.4.4 Odluka o neizdavanju, suspenziji i oduzimanju sertifikata.....	9
5.4.5 Odluka o obustavljanju postupka sertifikacije	10
5.5 <i>ODRŽAVANJE POSTUPKA SERTIFIKACIJE</i>	10
5.6 <i>NADZOR</i>	11
5.6.1 Nadzorne kontrole.....	11
5.6.2 Nadzor nad upotrebom sertifikata	11
5.6.3 Uzorkovanje.....	11
5.6.4 Nadzor podugovorenih subjekata	12
5.7 <i>PROMJENE U POSTUPKU SERTIFIKACIJE</i>	12
5.7.1 Promjene obima sertifikacije	12
5.7.2 Promjene obima proizvodnje	13
5.7.3 Promjene vlasništva proizvodnje.....	13
5.7.4 Promjene zahtjeva sertifikacije	13
5.8 <i>NEUSAGLAŠENOSTI I SANKCIJE</i>	13
5.8.1 Opis sankcija i primjeri neusaglašenosti	14
5.9 <i>POZIVANJE NA SERTIFIKACIJU I OZNAČAVANJE PROIZVODA</i>	16
5.9.1 Pozivanje na sertifikaciju	16
5.9.2 Označavanje proizvoda	16
5.10 <i>RAZMATRANJE ŽALBI I PRIGOVORA</i>	17
5.11 <i>PRIGOVORI PROIZVOĐAČIMA OD STRANE KORISNIKA ORGANSKIH PROIZVODA</i>	17
6. PREGLED ZAPISA.....	17
7. PRILOZI.....	17
8. IZMJENE.....	17

STANDARDNE PROCEDURE CERTIFIKACIONOG TIJELA „MONTEORGANICA“

Serdara Jola Piletića 26, Podgorica; tel. 020 20 80 40; fax. 020 20 80 41;
e-mail: monteorganica@t-com.me; www.orgcg.org/me

P.3

1. CILJ

Ovim dokumentnom su opisane aktivnosti i propisana pravila postupka sertifikacije organske proizvodnje koja su obavezujuća za sertifikaciono tijelo „Monteorganica“ doo i proizvođače organske proizvodnje u navedenom postupku.

2. PODRUČJE PRIMJENE

Dokument je namijenjen informisanju proizvođača organske proizvodnje, osoblja sertifikacionog tijela i drugim zainteresovanim stranama. Objavljen je na internet stranici Sertifikacionog tijela „Monteorganica“ doo www.orgcg.org/me. Dokument se čuva u štampanoj i elektronskoj formi, za navedenu aktivnost odgovoran je Rukovodilac kvaliteta.

3. OZNAKE, SKRAĆENICE I DEFINICIJE

- ❖ PROCEDURA - definisan način za obavljanje neke aktivnosti ili procesa;
- ❖ KRITERIJUMI CERTIFIKACIJE - zahtjevi iz referentnog standarda (Zakon o organskoj poljoprivredi i prateći pravilnici) kao i zahtjevi propisani od strane Sertifikacionog tijela;
- ❖ CERTIFIKACIJA - postupak utvrđivanja da proizvod usluga ili proces proizvodnje ispunjava zahtjev relevantnog standarda koji se završava zvaničnom potvrdom - sertifikatom o usaglašenosti;
- ❖ PRELAZNI PERIOD (KONVERZIJA) - određeni vremenski period potreban za prelazak iz proizvodnje koja nije organska u organsku proizvodnju tokom kojeg se primjenjuju metode organske proizvodnje;
- ❖ KONTROLA-procedura nezavisnog dokumentovanog provjeravanja stanja na gazdinstvu, procesa proizvodnje/prerade, prerađivačkih kapaciteta, upotrijebljenih inputa, objekata, proizvodnih zapisa, radi utvrđivanja usaglašenosti sa kriterijumima za sertifikaciju;
- ❖ NADZOR- sistematsko ponavljanje aktivnosti kontrola u cilju provjere kontinuiteta sprovođenja metoda organske proizvodnje;
- ❖ NEUSAGLAŠENOST - odstupanje od kriterijuma za sertifikaciju;
- ❖ OZNAČAVANJE proizvoda – predstavlja sve pisane slovne oznake, riječi, detalje, trgovačko ime, robnu marku, slikovni prikaz ili simbol koji se odnosi na organski proizvod i koji se nalazi na ambalaži, dokumentu ili etiketi, omotu, prstenu, alkici i sl.;
- ❖ UZORKOVANJE - procedura uzimanja dijela supstanci, materijala ili proizvoda kao reprezenta cjeline za potrebe ispitivanja/kontrolisanja;
- ❖ SLEDLJIVOST - mogućnost da se identifikuje porijeklo proizvoda ili proizvodnih serija, procesi i koraci kroz koje je prošao proizvod i lica koja su odgovorna za svaki korak;
- ❖ SUSPENZIJA CERTIFIKATA - postupak privremenog stavljanja van snage dodijeljenog sertifikata, u dijelu ili u cijelosti.
- ❖ ODUZIMANJE CERTIFIKATA – stavljanje van snage dodijeljenog sertifikata u dijelu ili cijelosti.
- ❖ PARALELNA PROIZVODNJA je istovremeno zastupljena organska i konvencionalna proizvodnja iste vrste (npr. istih sorti ili sorti koje se ne mogu lako razlikovati, iste rase životinja).

STANDARDNE PROCEDURE CERTIFIKACIONOG TIJELA „MONTEORGANICA“

Serdara Jola Piletića 26, Podgorica; tel. 020 20 80 40; fax. 020 20 80 41;
e-mail: monteorganica@t-com.me; www.orgcg.org/me

P.3

Skraćenice:

MPŠV- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

ATCG - Akrediraciono tijelo Crne Gore

ST - sertifikaciono tijelo „Monteorganica“

Dir - Direktor sertifikacionog tijela

RSO - Rukovodilac sertifikacionog odjeljenja

RK - Rukovodilac kvaliteta

4. VEZE SA DRUGIM DOKUMENTIMA

- ❖ MEST ISO/IEC 17065:2013 – Zahtjevi za tijela koja sertifikuju proizvode, procese, usluge
- ❖ Zakon o organskoj proizvodnji („Službeni list CG”, br. 56/2013.od 6.12.2013. god)
- ❖ Pravilnik o bližim pravilima i uslovima za biljnu i stočarsku organsku proizvodnju (”Službeni list CG”, br.53/2014 od 19.12. 2014. god)
- ❖ Pravilnik o bližim uslovima i pravilima za preradu, pakovanje, prevoz i skladištenje organskih proizvoda (“Službeni list CG”, br. 83/2016. od 31.12.2016.)
- ❖ Pravilnik o sadržaju i veličini znaka organske proizvodnje (“Službeni list CG”,br. 60/2016. od 23.09. 2016.)
- ❖ Pravilnik o načinu i metodologiji vršenja stručne kontrole u organskoj proizvodnji (“Službeni list CG”, br.78/15 od 31.12.2015.)
- ❖ Procedura kontrole P.1
- ❖ Procedura sertifikacije P.2
- ❖ Pravila upotrebe sertifikata P.4
- ❖ Pravila upotrebe loga sertifikacionog tijela “Monteorganica” P.5
- ❖ Politika sankcija P.6
- ❖ Žalbe i prigovori P.7.

5. UVOD

Prema Zakonu o organskoj proizvodnji, organska proizvodnja podliježe stručnoj kontroli. “Monteorganica” doo – društvo za kontrolu i izdavanje sertifikata iz organske proizvodnje je kontrolna organizacija (u daljem tekstu Sertifikaciono tijelo) ovlaštena od Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i akreditovana od Akrediracionog tijela Crne Gore za vršenje stručne kontrole i sertifikacije organske proizvodnje.

Sertifikaciono tijelo sprovodi kontrolu i sertifikaciju usaglašenosti organske proizvodnje, sa kriterijumima koji su propisani odredbama Zakona i pravilnika (navedenih u tački 4 ovog dokumenta), Ugovora o kontroli i sertifikaciji i pravilima postupka sertifikacije definisnim ovim dokumentom. Poslove kontrole i sertifikacije Sertifikaciono tijelo obavlja u skladu sa zahtjevima standarda MEST EN ISO/ IEC 17065.

Oblasti organske proizvodnje koje podliježu kontroli i pravilima definisanim ovim dokumentom su primarna proizvodnja (biljna proizvodnja, sakupljanje divljih biljnih vrsta, stočarska proizvodnja, pčelarstvo) i prerada organskih proizvoda. Postupci prerade/pripreme proizvoda koji podliježu kontroli su svi oni procesi koji bitno mijenjaju početni proizvod (proces zagrijavanja, dimljenja, soljenja, zrenja, sušenja, mariniranja, ekstrahovanja, presovanja, zamrzavanja, mljevenja), uključujući i klanje, rasijecanje životinjskih proizvoda, skladištenje, pakovanje/prepakivanje, deklarisanje/predeklarisanje proizvoda.

STANDARDNE PROCEDURE CERTIFIKACIONOG TIJELA „MONTEORGANICA“

Serdara Jola Piletića 26, Podgorica; tel. 020 20 80 40; fax. 020 20 80 41;
e-mail: monteorganica@t-com.me; www.orgcg.org/me

P.3

Za oblast uvoza organskih proizvoda kada subjekti moraju pokrenuti postupak priznavanja sertifikata (utvrđivanja ekvivalentnosti), detaljna pravila sertifikacije definisana su dokumentom „Pravila postupka utvrđivanja ekvivalentnosti organskih proizvoda iz uvoza P.13“.

5.1. POSTUPAK PRIJAVLJIVANJA ZA CERTIFIKACIJU

Sve neophodne informacije o kontroli i sertifikaciji organske proizvodnje, zakonska regulativa, formulari za prijavu, dostupni su na internet stranici www.orgcg.org/me i u službenim prostorijama Sertifikacionog tijela.

Rok za predaju prijavne dokumentacije je 1. april tekuće godine, osim za proizvođače koji za sertifikaciju prijavljuju preradu i uvoz organskih proizvoda. Pomenuti proizvođači mogu se prijaviti tokom čitave godine.

Zahtjevi podnešeni nakon isteka zadatog roka se odbijaju, izuzev u slučaju kad je do kašnjenja došlo usled više sile (bolest, profesionalna nesposobnost ili smrt nosioca gazdinstva, prirodne katastrofe, vanredne situacije na nivou regiona). U tom slučaju neophodno je Sertifikacionom tijelu dostaviti dokaze u roku od 15 dana od dana nastanka više sile.

5.1.1 Podnošenje zahtjeva za sertifikaciju (prva prijava)

Proizvođači organske proizvodnje Sertifikacionom tijelu predaju dokumenta navedena u spisku potrebne dokumentacije što je uslov za sprovođenje inicijalne kontrole. Spiskovi potrebne dokumentacije specifični su za svaku oblast organske proizvodnje i nalaze se u prilogima 1-5 ovog dokumenta.

Proizvođač je obavezan da u prijavnim formularima navede sveobuhvatne, istinite i tačne podatke o cjelokupnoj proizvodnji, uključujući i dio proizvodnje koji se ne prijavljuje za sertifikaciju. Prijavna dokumentacija podnosi se lično u prostorijama Sertifikacionog tijela. **Proizvodnju koja nije prijavljena za postupak sertifikacije bez obzira na činjenicu da se u istoj sprovode metode organske proizvodnje Sertifikaciono tijelo smatra konvencionalnom.**

U slučaju da proizvođača zastupa punomoćnik, proizvođač je dužan da prije početka kontrole Sertifikacionom tijelu dostavi punomoćje. Punomoćje mora biti ovjereno u sudu/kod notara i sadržati datum potpisivanja, podatke o punomoćniku i potpis punomoćnika i proizvođača.

Ukoliko je proizvođač bio sertifikovan od strane drugog sertifikacionog tijela dužan je da uz prijavnu dokumentaciju dostavi poslednji Izvještaj o kontroli/sertifikaciji, sa podacima o eventualno utvrđenim neusaglašenostima i dokazima o sprovedenim korektivnim mjerama.

5.1.2 Podnošenje prijave za održavanje sertifikacije

Za održavanje sertifikacije neophodno je da proizvođači svake godine podnose prijavnu dokumentaciju zaključno sa 1. aprilom tekuće godine, što je uslov za sprovođenje nadzorne kontrole. Kod proizvođača kod kojih je prethodne godine izvršena inicijalna kontrola, do pomenutog roka moraju biti upisani u Registar subjekata u organskoj proizvodnji koji vodi MPŠV.

Za prijavljivanje se koriste prijavni formulari specifični za određenu oblast organske proizvodnje:

- Plan proizvodnje i Godišnji izvještaj (za biljnu, stočarsku, pčelarsku proizvodnju i sakupljanje divljih biljnih vrsta)
- Prijavni formular i Godišnji izvještaj (za preradu organskih proizvoda)

Proizvođači koji se bave preradom organskih proizvoda, postupak prerade mogu prijaviti tokom cijele godine, a najkasnije mjesec dana prije započinjanja procesa. U slučajevima gdje se

postupak prerade ne vrši kontinuirano tokom čitave godine, proizvođači su dužni da 48 sati prije početka procesa o istom obavijeste Sertifikaciono tijelo.

5.2 RAZMATRANJE ZAHTJEVA ZA SERTIFIKACIJU

Sertifikaciono tijelo razmatra podnešene zahtjeve za sertifikaciju provjeravajući kompletnost dokumentacije i ispunjenost uslova za prihvatanje zahtjeva. U slučaju nepotpune dokumentacije, proizvođaču se daje rok od 15 dana za njenu dopunu. Sertifikaciono tijelo će odbiti zahtjev za sertifikaciju u sledećim slučajevima:

1. Nekompletnog zahtjeva za sertifikaciju (nije dostavljena dopuna u roku, prijava nije pravilno popunjena);
2. Za sertifikaciju su prijavljeni proizvodi koji ne pripadaju kategorijama iz člana 2 Zakona (npr. đubriva, voda, hrana za kućne ljubimce, kozmetika, proizvodi lova i ribolova);
3. Za sertifikaciju su prijavljeni proizvodi koji nijesu namijenjeni stavljanju u promet;
4. Kad se zahtjev odnosi na sertifikaciju proizvoda prema šemi za koju Sertifikaciono tijelo nema ovlašćenje (npr. HACCP, GlobalGAP i sl.);
5. Za sertifikaciju je prijavljena specifična proizvodnja za čiju sertifikaciju Sertifikaciono tijelo ne posjeduje odgovarajuću kompetentnost;
6. Ukoliko je proizvodnja zasnovana u oblasti koja se po procjeni Sertifikacionog tijela nalazi u blizini zagađivača, a pri tom proizvođač nije obezbijedio dokaze (rezultate analize) o odsustvu kontaminacije u proizvodu;
7. Za sertifikaciju se prijavljuje proizvodnja koja još nije zasnovana.

Sertifikaciono tijelo pisanim putem obavještava proizvođača o odbijanju zahtjeva za sertifikaciju.

Ukoliko se prihvati zahtjev za sertifikaciju, Sertifikaciono tijelo i proizvođač zaključuju Ugovor o kontroli i sertifikaciji. Potpisivanjem Ugovora proizvođač se uključuje u organsku proizvodnju, ulazi u prelazni period i dodeljuje mu se šifra pod kojom se vodi u registru organskih proizvođača Sertifikacionog tijela.

5.3 KONTROLA

Kontrola u organskoj proizvodnji vrši se u svim fazama organske proizvodnje za sve organske proizvode na osnovu dokumentovane procedure. Kontrolom Sertifikaciono tijelo provjerava stanje na terenu (primjena preventivnih mjera, pregled proizvodnih parcela, objekata, linija prerade, procesa proizvodnje, dokumentacije i sl.) i ocjenjivanje usaglašenosti kontrolisane proizvodnje sa pravilima organske proizvodnje. Ako proizvođač u okviru poljoprivrednog gazdinstva ima i proizvodnu jedinicu sa konvencionalnom proizvodnjom, Sertifikaciono tijelo će izvršiti kontrolu i te proizvodne jedinice, kao i svih prostorija i objekata u okviru te proizvodne jedinice.

5.3.1 Vrste kontrola

Sertifikaciono tijelo kod proizvođača sprovodi godišnje jednu ili više kontrola, a u zavisnosti od vrste proizvodnje/proizvoda, prema godišnjem planu kontrola, a na osnovu procijene rizika. Kontrole mogu biti: inicijalne i nadzorne.

Inicijalna (prva) kontrola sprovodi se nakon prihvatanja zahtjeva za sertifikaciju i potpisivanja ugovora sa proizvođačem. Vršiti se u cilju utvrđivanja ispunjenosti uslova za uspostavljanje i sprovođenje metoda organske proizvodnje. Inicijana kontrola je uvijek najavljena.

Nadzornim kontrolama provjerava se obavezno kontinuirano poštovanje zahtjeva sertifikacije odnosno pravila organske proizvodnje od strane proizvođača koji su u postupku sertifikacije.

5.3.2 Obaveze proizvođača

Proizvođač je u obavezi da preduzme sve mjere kako bi kontroloru Sertifikacionog tijela omogućio nesmetanu kontrolu i pristup svim oblastima proizvodnje (uključujući i dio proizvodnje koji nije prijavljen za sertifikaciju), pregled dokumentacije, pristup opremi, lokacijama, objektima, osoblju i podugovorenim aktivnostima i dr.

Kako kontrola organske proizvodnje predstavlja kontrolu čitavog procesa, a ne samo konačnog proizvoda, proizvođač mora obezbijediti dokaze o sprovođenju metoda organske proizvodnje u kontinuitetu i u svim fazama proizvodnje. Zbog navedenog, u kontrolisanoj proizvodnji mora biti uspostavljena **sledljivost** na svim nivoima (vidjeti definiciju u tački 3 ovog dokumenta). U cilju provjere uspostavljanja sledljivosti nezaobilazan segment kontrole je provjera dokumentacije koju je proizvođač u obavezi da vodi, ažurira i čuva:

- evidencije o procesu proizvodnje (podaci o parcelama, plodoredu, zdravstvenom stanju bilja i životinja, obradi i njegi zemljišta, vrsti, količini i vremenu upotrebe đubriva, oplemenjivača i zaštitnih sredstava, prinosima proizvoda, prodaji proizvoda, ishrani životinja, porijeklu podmlatka, ishrani pčela, medonosnom kalendaru, evidenciji seljenja društava itd.);
- dokazi o nabavci inputa/prodaji proizvoda;
- dokazi o porijeklu i statusu inputa/proizvoda;
- dozvole/rješenja izdata od nadležnog organa, inspekcijski izvještaji;
- ugovore o zakupu i podugovorenim aktivnostima;
- drugu dokumentaciju na zahtjev Sertifikacionog tijela.

Obaveza proizvođača je:

- sprečavanje kontaminacije organskih proizvoda mašinama ili oruđima koji su bili korišteni u rukovanju proizvodima konvencionalne proizvodnje ako se obavlja na gazdinstvu,
- čuvanje organskih proizvoda u skladišnim prostorima odvojeno od drugih poljoprivrednih proizvoda,
- preduzimanje mjera kako bi osigurao identifikaciju organskih proizvoda i izbjegao miješanje ili zamjenu sa ne-organskim proizvodima,
- primjena primjerenih mjera čišćenja skladišnog prostora (neće dovesti do kontaminacije),
- skladištenje stajnjaka u skladu sa dobrom poljoprivrednom praksom.

Kontrolori Sertifikacionog tijela rezultate kontrole evidentiraju u odgovarajućim Izvještajima o kontroli i isti se prije potpisivanja saopštavaju proizvođaču. Izvještaj o kontroli potpisuju kontrolor i proizvođač, time proizvođač potvrđuje saglasnost sa utvrđenim rezultatima kontrole. Proizvođaču se ostavlja primjerak izvještaja sa utvrđenim neusaglašenostima, predlogom korektivne mjere od strane proizvođača i zadatim rokovima za njihovo sprovođenje. Rok za otklanjanje neusaglašenosti počinje od dana potpisivanja izvještaja o kontroli.

5.4 ODLUKA O CERTIFIKACIJI

Odluka o sertifikaciji donosi se na osnovu rezultata kontrole i drugih raspoloživih informacija: podataka iz prijavne dokumentacije, dostavljenih dokaza o otklanjanju neusaglašenosti, podataka o prethodnom sertifikacionom statusu i istorijatu neusaglašenosti. Sertifikaciono tijelo informiše proizvođača o sertifikacionom statusu u Izvještaju o sertifikaciji ili odgovarajućim Odlukama (slobodna forma).

5.4.1 Određivanje prelaznog perioda i statusa proizvoda

Prelazni period otpočinje od potpisivanja ugovora između Sertifikacionog tijela i proizvođača. Minimalno trajanje prelaznog perioda uslovljeno je vrstom proizvodnje i definisano je zakonom i podzakonskim aktom (*čl. 18 Zakona i čl. 29, 30 i 31 Pravilnika o bližim pravilima i uslovima za biljnu i stočarsku organsku proizvodnju*). Prelazni period se ne određuje za proces sakupljanja divljih biljnih vrsta i prerade organskih proizvoda.

Za biljnu, stočarsku/pčelarsku proizvodnju, početni nivo prelaznog perioda (**pp0**) određuje se nakon inicijalne kontrole, a proizvodi iz navedene proizvodnje imaju **konvencionalni** status. Nakon sprovedene nadzorne kontrole sledeće godine, određuje se viši nivo prelaznog perioda (**pp1, pp2, pp3**) ako se ne utvrde velike neusaglašenosti (vidjeti tačku 5.8). Proizvodi biljne proizvodnje nakon isteka najmanje jedne godine prelaznog perioda i pod uslovom da nijesu utvrđene velike neusaglašenosti stiču status **proizvoda iz prelaznog perioda**. U tom slučaju proizvođač stiče pravo na izdavanje sertifikata za proizvode iz prelaznog perioda (vidjeti tačku 5.4.3).

Proizvodi stočarske/pčelarske proizvodnje imaju **konvencionalni status** do isteka prelaznog perioda za proizvodnju tj. do sticanja organskog statusa proizvodnje.

Ukoliko se tokom nadzorne kontrole utvrde velike neusaglašenosti, status proizvodnje/proizvoda se vraća na niži nivo prelaznog perioda, čime se prelazni period produžava. U zavisnosti od toga da li se utvrđene neusaglašenosti odnose na proces proizvodnje ili samo na proizvod, status će se vratiti:

- proizvodnji i proizvodu ako je neusaglašenost utvrđena u proizvodnji i sa uticajem na konačni proizvod,
- samo proizvodu ako se neusaglašenost odnosi na proizvod.

Ako se utvrđena neusaglašenost odnosi na dio proizvodnje/proizvoda i pri tom nema uticaja na preostali dio proizvodnje, Sertifikaciono tijelo će vratiti status samo neusaglašenom dijelu proizvodnje.

Ukoliko nije moguće obezbijediti razdvajanje istih proizvoda sa različitim statusima, proizvodima se dodjeljuje status prema dijelu proizvodnje/proizvoda sa nižim statusom prelaznog perioda.

5.4.2 Odbijanje ulaska u prelazni period

Sertifikaciono tijelo ovu odluku donosi kada se inicijalnom kontrolom utvrdi da nijesu obezbijeđeni uslovi za uspostavljanje i sprovođenje metoda organske proizvodnje, tj. ako se utvrde velike neusaglašenosti koje nije moguće otkloniti ili grubo prekršaji.

5.4.3 Odluka o izdavanju sertifikata

Odluku o izdavanju sertifikata Certifikaciono tijelo donosi nakon ispunjavanja sledećih uslova:

- nadzornom kontrolom nijesu utvrđene velike neusaglašenosti
- dostavljeni su dokazi u zadatom roku o sprovedenim korektivnim mjerama za utvrđene neusaglašenosti čije je otklanjanje bio uslov za izdavanje sertifikata
- dostavljen formular Izvještaj o prinosima Z 2.7 (izjava da posjeduje proizvode za tržište)
- dostavljen primjer deklaracije i način obilježavanja proizvoda
- dostavljen dokaz o uplaćenju taksi za izdavanje sertifikata.

Certifikaciono tijelo izdaje:

SERTIFIKAT ZA PROIZVOD IZ PRELAZNOG PERIODA – nakon isteka 12 mjeseci prelaznog perioda, samo za proizvode primarne biljne proizvodnje i prerađene biljne jednokomponentne proizvode.

SERTIFIKAT ZA ORGANSKI PROIZVOD - nakon isteka cjelokupnog prelaznog perioda (ne odnosi se na preradu i sakupljanje divljih biljnih vrsta).

Od Certifikacionog tijela proizvođač dobija uz Odluku o izdavanju sertifikata (slobodna forma), Sertifikat i obavezni prilog - Listu sertifikovanih proizvoda. U Listi sertifikovanih proizvoda nalaze se podaci o svim sertifikovanim proizvodima, količinama i statusima (prelazni period ili organski).

Proizvođač je u obavezi da dobijeni Sertifikat koristi u skladu sa pravilima definisanim u dokumentu Pravila upotrebe sertifikata P.4. Dokument je objavljen i može se preuzeti sa internet stranice Certifikacionog tijela.

5.4.4 Odluka o neizdavanju, suspenziji i oduzimanju sertifikata

Sertifikaciono tijelo neće izdati sertifikat ako:

- nijesu ispunjeni uslovi iz tačke 5.4.3

Sertifikaciono tijelo će suspendovati sertifikat ako:

- se utvrde velike neusaglašenosti, kategorije III i IV (tačka 5.8 ovog dokumenta), a koje se mogu otkloniti u roku od 3 mjeseca.

Sertifikaciono tijelo će oduzeti sertifikat bez prethodne suspenzije u slučajevima:

1. Kada se utvrde velike neusaglašenosti za koje se propisuju sankcije III, IV (tačka 5.8 ovog dokumenta),
2. Kada proizvođač nije obezbijedio uslove za sprovođenje redovne nadzorne kontrole (tačka 5.5 ovog dokumenta),
3. Ukoliko se obustavi proces sertifikacije (tačka 5.4.5),
4. Ukoliko proizvodi sadrže supstance čija upotreba nije dozvoljena u organskoj proizvodnji ili proizvodi nijesu bezbjedni,
5. Po nalogu ovlašćenog inspektora nadležnog ministarstva, a u skladu sa Zakonom.

Mjere suspenzije/oduzimanja sertifikata Certifikaciono tijelo može odrediti za dio proizvoda (lot, grupu proizvoda) ili u potpunosti, a u zavisnosti od područja utvrđene neusaglašenosti.

Nakon dobijanja odluke o suspenziji/oduzimanju sertifikata, proizvođač je u obavezi da vrati sertifikat Certifikacionom tijelu u roku od 8 dana. Proizvođač gubi pravo pozivanja na sertifikaciju vezano za proizvode na koje se pomenuta odluka odnosi. U slučaju djelimične suspenzije/oduzimanja sertifikata Certifikaciono tijelo izdaje ažurirani Sertifikat odnosno Listu sertifikovanih proizvoda.

5.4.5 Odluka o obustavljanju postupka sertifikacije

Sertifikaciono tijelo će obustaviti postupak sertifikacije:

1. Na zahtjev proizvođača;
2. U slučaju utvrđivanja grubih prekršaja (vidjeti tačku 5.8 ovog dokumenta);
3. U slučaju da se inicijalnom kontrolom utvrdi da ne postoje uslovi za ulazak u prelazni period,
4. U slučaju smrti proizvođača, ako se nasljednici ne obrate zahtjevom za preregistraciju proizvodnje.

Nakon obustavljanja postupka sertifikacije Certifikaciono tijelo određuje zabranu ponovnog prijavljivanja za sertifikaciju na sledeći način:

- Potpuna zabrana kod obustavljanja usled nekooperativnog ponašanja, prevare, narušavanja ugleda certifikacionog tijela, zloupotrebe, falsifikovanje sertifikata i loga i nakon drugog obustavljanja postupka sertifikacije.
- Za period od dvije godine u ostalim slučajevima.

Uslov za ponovno prihvatanje zahtjeva za sertifikaciju nakon obustavljanja postupka usled ponavljanja neusaglašenosti kategorije IV, je dostavljanje dokaza o otklanjanju istih kada je to moguće.

5.5 ODRŽAVANJE POSTUPKA CERTIFIKACIJE

Postupak sertifikacije započinje podnošenjem zahtjeva za sertifikaciju i traje sve dok se postupak ne obustavi iz razloga navedenih u tački 5.4.5. Za održavanje postupka sertifikacije neophodno je da proizvođač u kontinuitetu poštuje pravila organske proizvodnje, pravila postupka sertifikacije definisana ovim dokumentom i ugovorne obaveze. Provjeru stalnog poštovanja navedenih pravila, Certifikaciono tijelo sprovodi nadzornim kontrolama. Uslov za sprovođenje nadzorne kontrole je:

- blagovremeno podnošenje prijavne dokumentacije od strane proizvođača
- upis proizvođača u registar organskih proizvođača MPŠV (vidjeti tačku 5.1.2).

Ukoliko proizvođač ne obezbijedi pomenute uslove, Certifikaciono tijelo će postupiti na sledeći način:

- vratiti status proizvodnji na niži nivo prelaznog perioda,
- oduzeti sertifikat za proizvode.

Kod proizvođača koji se nakon inicijalne kontrole ne upišu u Registar subjekata u organskoj proizvodnji do roka predviđenog za podnošenje prijave za nastavak sertifikacije, Sertifikaciono tijelo ne sprovodi nadzornu kontrolu, a status proizvodnje se vraća na početni nivo.

O navednom, proizvođač se informiše pisanim putem (Obavještenje, slobodna forma).

5.6 NADZOR

Kontinuirani nadzor Sertifikaciono tijelo sprovodi sledećim aktivnostima: nadzornim kontrolama, nadzorom nad upotrebom sertifikata, uzorkovanjem, nadzorom podgovorenih subjekata.

5.6.1 Nadzorne kontrole

Nadzorne kontrole koje vrši sertifikaciono tijelo mogu biti redovne i vanredne.

Redovne kontrole (najavljene ili nenajavljene) sprovode se prema godišnjem planu kontrola najmanje jednom godišnje ako su ispunjeni uslovi iz tačke 5.5.

Vanredne kontrole (najavljene ili nenajavljene) se sprovode u skladu s godišnjim planom kontrola i procjenom rizika. Osim visokog rizika, vanredne kontrole se sprovode u cilju provjere činjeničnog stanja nakon promjena u sistemu sertifikacije ili upućenih prigovora zainteresovanih strana (potrošači, inspekcijски organi i dr.). Sertifikaciono tijelo sprovodi godišnje 10 % vanrednih kontrola (od ukupnog broja proizvođača registrovanih kod Sertifikacionog tijela).

5.6.2 Nadzor nad upotrebom sertifikata

Nadzor nad upotrebom sertifikata Sertifikaciono tijelo sprovodi u cilju provjere poštovanja pravila pozivanja na sertifikaciju i označavanje proizvoda. Nadzor se sprovodi:

- tokom redovne nadzorne kontrole sertifikovanog proizvođača;
- terenskom kontrolom na lokacijama gdje se plasiraju organski proizvodi (maloprodajni objekti, sajmovi, pijace i sl.);

U slučaju da se prilikom terenske kontrole na tržištu utvrde neusaglašenosti Sertifikaciono tijelo obavještava proizvođača pisanim putem i zadaje rok za otklanjanje neusaglašenosti.

5.6.3 Uzorkovanje

Uzorkovanje se sprovodi u cilju provjere narušenosti integriteta organskog proizvoda/proizvodnje (upotreba nedozvoljenih sredstava, moguća kontaminacija – drift, miješanje različitih statusa prilikom skladištenja, transporta i sl.). Sertifikaciono tijelo sprovodi uzorkovanje na osnovu analize rizika kao i u slučaju sumnje na upotrebu nedozvoljenih sredstava i kontaminaciju proizvoda.

Ispitivanje uzoraka vrše laboratorije sa kojima Sertifikaciono tijelo ima uspostavljen ugovorni odnos. Laboratorije sa kojima je Sertifikaciono tijelo uspostavilo saradnju date su u Prilogu 6 ovog dokumenta. O rezultatima laboratorijskog ispitivanja Sertifikaciono tijelo obavještava proizvođača pisanim putem.

U slučaju da rezultati laboratorijske analize pokažu prisustvo nedozvoljenih sredstava, Sertifikaciono tijelo sprovodi istragu na osnovu koje donosi odluku o sertifikaciji. Za upotrebu nedozvoljenih sredstava i ne preduzimanje preventivnih mjera Sertifikaciono tijelo određuje odgovarajuće sankcije, a troškove analize snosi proizvođač.

5.6.4 Nadzor podugovorenih subjekata

Ako proizvođač dio proizvodnih aktivnosti (npr. preradu, skladištenje, pakovanje, prepakivanje, deklarisanje, prevoz i sl.) prenese na drugo lice, dužan je da sa istim uspostavi dokumentovani sporazum - ugovor. Subjekt na koga su prenešene pomenute aktivnosti mora biti registrovan kod nadležne uprave za obavljanje datih aktivnosti. Odgovornost proizvođača je da obezbijedi od podugovorenog subjekta garancije:

- da će u svim fazama podugovorene aktivnosti obezbijediti nepovredivost organskog proizvoda i poštovati odredbe Pravilnika o bližim uslovima i pravilima za preradu, pakovanje, prevoz i skladištenje;
- da će omogućiti Sertifikacionom tijelu nesmetano sprovođenje kontrole podugovorenih aktivnosti;
- da će voditi zapise i čuvati dokaze koji se odnose na podugovorenu aktivnost.

5.7 PROMJENE U POSTUPKU SERTIFIKACIJE

U postupku sertifikacije može doći do promjena:

- obima sertifikacije,
- obima proizvodnje,
- vlasništva proizvodnje/sertifikacije,
- zahtjeva sertifikacije.

Proizvođač je u obavezi da sve promjene u procesu proizvodnje prijavi Sertifikacionom tijelu. Planirane promjene proizvođač prilikom prijavljivanja za sertifikaciju navodi u predviđenoj rubrici formulara *Plan proizvodnje*. Promjene koje se moraju prijaviti Sertifikacionom tijelu najkasnije u roku od 30 dana od nastanka su:

- promjene vlasništva proizvodnje, odgovornog lica za proizvodnju ili drugog osoblja koje je ključno za sertifikaciju,
- lokacije proizvodnje, adrese sjedišta, kontakta (tel. /e-mail),
- prestanak oblasti/djelatnosti prijavljene za sertifikaciju,
- promjene nastale usled vanrednih okolnosti (npr. elementarne nepogode i sl.),
- uvođenje novih proizvodnih parcela, životinja/stada/jata/pčelinjih društava, lokacija sakupljanja i sl.,
- promjene podugovorenih subjekata.

Ostale promjene do kojih je došlo nakon obavljene redovne/vanredne kontrole se prijavljuju u formularu *Godišnji izvještaj o proizvodnji*.

5.7.1 Promjene obima sertifikacije

Do promjene obima sertifikacije dolazi kad proizvođač namjerava da suzi ili proširi obim sertifikacije. Osim na zahtjev proizvođača, obim sertifikacije će se suziti isključivanjem dijela proizvodnje iz postupka sertifikacije zbog ponavljanja ili neotklanjanja velikih neusaglašenosti, a pod uslovom da iste nemaju uticaja na preostali dio sertifikovane proizvodnje.

Postupak proširenja obima sertifikacije pokreće se kada proizvođač uz postojeću proizvodnju u postupku sertifikacije, za sertifikaciju prijavljuje novu:

STANDARDNE PROCEDURE CERTIFIKACIONOG TIJELA „MONTEORGANICA“

Serdara Jola Piletića 26, Podgorica; tel. 020 20 80 40; fax. 020 20 80 41;
e-mail: monteorganica@t-com.me; www.orgcg.org/me

P.3

- oblast organske proizvodnje (na primjer: pored biljne proizvodnje prijavljuje i stočarsku proizvodnju, pčelarstvo ili preradu organskih proizvoda),
- vrstu proizvodnje u okviru postojeće oblasti (na primjer uz ratarstvo, voćarsku proizvodnju ili govedarstvo uz ovčarstvo i sl.).

Proizvođač za proširenje obima sertifikacije mora podnijeti prijavnu dokumentaciju po postupku opisanom u tački 5.1.1. Sertifikaciono tijelo i proizvođač zaključuju Aneks Ugovora o kontroli i sertifikaciji koji se odnosi na promjenu predmeta ugovora.

5.7.2 Promjene obima proizvodnje

Promjene obima proizvodnje podrazumijevaju uvećanje ili smanjenje obima proizvodnje u smislu: uvođenja novih proizvodnih parcela, uvećanja stada/jata, pčelinjih društava, novih tehnoloških metoda u postupku prerade/povećanje obima prerade, uvođenje novih lokacija sakupljanja i sl. ili smanjenje obima u istim primjerima.

Navedene promjene ne moraju imati uticaja na obim sertifikacije ali mogu imati na postojeći sertifikacioni status, pa u skladu sa tim Sertifikaciono tijelo određuje status proizvoda.

5.7.3 Promjene vlasništva proizvodnje

Ukoliko proizvođač prenosi vlasništvo na drugo lice dužan je da Sertifikacionom tijelu podnese sledeća dokumenta:

- Zahtjev za preregistraciju sa obrazloženjem (slobodna forma);
- Rješenje o upisu lica na koje se vrši prenos u odgovarajući registar nadležnog organa (UBH, za privredno društvo izvod CRPS; za registar gazdinstava rješenje MPŠV);
- Kopiju lične karte lica na koje se vrši prenos;
- Izvod iz evidencije umrlih (ako je razlog preregistracije smrt proizvođača);
- Dokaz (uvjerenje/ugovor ili sl. ovjerenjeno kod notara/suda) o prenosu vlasništva nad nepokretnostima i sl.;
- Sertifikat i Listu sertifikovanih proizvoda (u slučaju sertifikovane proizvodnje);
- List nepokretnosti (ugovor o zakupu/rješenje o nasledstvu/ovlašćenje).

Na osnovu dostavljene kompletne dokumentacije, Sertifikaciono tijelo donosi Odluku o preregistraciji proizvodnje (slobodna forma), zaključuje Ugovor o kontroli i sertifikaciji sa licem na koga je proizvodnja preregistrovana, povlači prethodno izdati sertifikat, a izdaje Sertifikat i Listu sertifikovanih proizvoda na ime novog vlasnika proizvodnje.

5.7.4 Promjene zahtjeva sertifikacije

Ukoliko dođe do promjene zahtjeva sertifikacije (usled promjene zakona, pravilnika ili procedura sertifikacionog tijela), Sertifikaciono tijelo će o istom informisati proizvođače. Proizvođač je dužan da u zadatim rokovima uskladi proizvodnju sa novim zahtjevima.

5.8 NEUSAGLAŠENOSTI I SANKCIJE

Odstupanja od kriterijuma sertifikacije (neusaglašenosti) Sertifikaciono tijelo kategoriše na osnovu njihovog uticaja na integritet organske proizvodnje/proizvoda kao:

- Male neusaglašenosti – kategorije I i II
- Velike neusaglašenosti – kategorije III i IV

– Grubi prekršaji – kategorija V

Za utvrđene neusaglašenosti propisuju se odgovarajuće mjere (sankcije). Obaveza Sertifikacionog tijela je da informiše proizvođača pisanim putem o svim utvrđenim neusaglašenostima, rokovima za njihovo otklanjanje ukoliko je relevantno. Obaveza proizvođača je da predloži korektivne mjere za otklanjanje neusaglašenosti i da ih blagovremeno sprovede na efikasan način. U suprotnom, Sertifikaciono tijelo dodjeljuje strožije sankcije tj. sankcije više kategorije.

Proizvođač se o utvrđenim neusaglašenostima, kategorijama i zadatim rokovima informiše u primjerku Izvještaja o kontroli/izvještaju o neusaglašenostima koji se ostavlja na kraju kontrole. Ukoliko se u postupku evaluacije utvrdi da kontrolor nije adekvatno utvrdio ili kategorisao sve neusaglašenosti, proizvođač će u Izvještaju o sertifikaciji dobiti konačan pregled neusaglašenosti sa kategorijama i zadatim rokovima.

Rokovi za otklanjanje neusaglašenosti (sprovođenje korektivnih mjera) određuju se u zavisnosti od slučaja, odnosno realne mogućnosti da se neusaglašenost otkloni. Rokovi se mogu kretati u opsegu od 15 dana do 1 godine.

5.8.1 Opis sankcija i primjeri neusaglašenosti

U daljem tekstu dati su opisi sankcija - mjera koje su posledica utvrđenih neusaglašenosti i neki primjeri neusaglašenosti datih po kategorijama.

SANKCIJA KATEGORIJE I – OPOMENA

Dodjeljuje za male neusaglašenosti utvrđene u prvoj kontroli ili se kao mala neusaglašenost identifikuje prvi put. Primjeri neusaglašenosti kategorije I:

- manjkavosti u vođenju evidencije
- proizvođač ne čuva račune o nabavci inputa, prodaji proizvoda,
- nijesu sačuvani dokazi o porijeklu inputa (deklaracije, ambalaža inputa)
- neadekvatno skladištenje stajnjaka (ako se utvrdi prvi put).

U ovom slučaju proizvođaču se ne mora određivati rok za otklanjanje neusaglašenosti već se sledećom kontrolom proverava da li je ponovljen propust.

SANKCIJA KATEGORIJE II - UPOZORENJE:

Dodjeljuje se za neusaglašenosti koje ne utiču direktno na kvalitet organskog proizvoda, na primjer:

- ponavljanje neusaglašenosti kategorije I
- neadekvatno popunjeni prijavni formulari, podaci ne odgovaraju stanju na terenu
- neprijavlivanje promjena proizvodnje (ako se utvrdi prvi put)
- nevođenje evidencije (ako se utvrdi prvi put ili u prvoj kontroli) i sl.
- neadekvatan plodored (ako se utvrdi prvi put ili u prvoj kontroli)
- neadekvatni higijenski uslovi objekata (ako se utvrdi prvi put ili u prvoj kontroli) i slično.

SANKCIJA KATEGORIJA III - POJAČAN NADZOR

Sankcija kategorije III najčešće se dodjeljuje u slučaju:

- ponavljanja neusaglašenosti kategorije II,

STANDARDNE PROCEDURE CERTIFIKACIONOG TIJELA „MONTEORGANICA“

Serdara Jola Piletića 26, Podgorica; tel. 020 20 80 40; fax. 020 20 80 41;
e-mail: monteorganica@t-com.me; www.orgcg.org/me

P.3

- potrebe za pojačanim nadzorom kao na primjer sumnja na upotrebu nedozvoljenih sredstava, rizik od miješanja proizvoda različitih statusa/mogući rizik po bezbjednost proizvoda i sl.)
- da sledljivost proizvodnje/proizvoda nije uspostavljena (ako se utvrdi prvi put, odnosno u prvoj kontroli)
- nepropisno označavanje proizvoda, pozivanja na sertifikaciju (ako se utvrdi prvi put) i slično.

KATEGORIJA IV - NEIZDAVANJE, SUSPENZIJA/ODUZIMANJE SERTIFIKATA

Sankcija ove kategorije propisuje se za velike neusaglašenosti koje direktno i bitno utiču na integritet organske proizvodnje/proizvoda. Sankcija predstavlja: neizdavanje sertifikata, vraćanje proizvodnje na početni ili niži nivo prelaznog perioda, suspenziju/oduzimanje sertifikata za kompletnu ili dio proizvodnje. Neki primjeri velikih neusaglašenosti:

- Nije podnešena prijavna dokumentacija za nastavak sertifikacije,
- Upotreba nedozvoljenih sredstava (sredstava za zaštitu bilja, đubriva, aditiva, hrane za stoku, koji nijesu na listi dozvoljenih u prilogima pravilnika),
- Upotreba konvencionalnog sadnog/sjemenskog materijala (bez dozvole MPRR za predviđena odstupanja),
- Upotreba GMO,
- Upotreba nedozvoljenih metoda,
- Nepostojanje plodoređa odnosno monokultura u zadnjoj godini prelaznog perioda,
- Prekoračenje dozvoljenog nivoa konvencionalnog hraniva u stočarskoj proizvodnji,
- Paralelna proizvodnja (neprijavljena i bez dozvole MPŠV za predviđena odstupanja),
- Razdvajanje proizvodnje/proizvoda različitih statusa nije obezbijeđeno,
- Primjena više od tri alopatska tremana za liječenje životinja ili preventivna upotreba antibiotika,
- Nijesu ispunjeni minimalni kriterijumi za površine u štalskom objektu/spoljne površine u stočarstvu,
- Nijesu obezbijeđene dozvole MPŠV za izuzeća od pravila organske proizvodnje,
- Ponavljanje neusaglašenosti odnosno nesprovođenje korektivnih mjera za manje neusaglašenosti,
- i druge ...

KATEGORIJA V - OBUSTAVLJANJE POSTUPKA SERTIFIKACIJE

Sankcija obustavljanja postupka sertifikacije istovremeno predstavlja i raskid Ugovora o kontroli i sertifikaciji. Propisuje se za grube prekršaje:

- ometanje ili sprečavanje sprovođenja kontrole i uzorkovanja;
- neplaćanje ugovorom definisanih obaveza;
- ponavljanje ili neotklanjanje neusaglašenosti kategorije IV;
- zloupotreba sertifikata i loga ST „Monteorganica“ (neovlašćena upotreba, falsifikovanje);
- Pokušaj prevare ST, pružanje neistinitih ili prikrivanje informacija;
- nedostavljanje traženih podataka nakon drugog upozorenja;
- nepodnošenje prijavne dokumentacije za sertifikaciju dvije godine uzastopno ili na drugi način nije obezbijeđeno sprovođenje kontrole dvije godine uzastopno;
- upotreba nedozvoljenih sredstava koje ima karakter prevare ST (nije prijavljeno Sertifikacionom tijelu);
- narušavanje ugleda ili izazivanje nepovjerenja trećih strana prema Sertifikacionom tijelu i sl.

5.9 POZIVANJE NA CERTIFIKACIJU I OZNAČAVANJE PROIZVODA

Proizvođači stiču pravo pozivanja na sertifikaciju i označavanja proizvoda nakon dobijanja sertifikata od strane Sertifikacionog tijela.

5.9.1 Pozivanje na sertifikaciju

Pozivanje na sertifikaciju predstavlja isticanje podataka o sertifikaciji na sertifikovanim proizvodima i/ili reklamnom materijalu. Podaci o sertifikaciji koje se moraju nalaziti na proizvodu su:

- Naziv Sertifikacionog tijela
- Broj rješenja MPŠV o ovlaštenju Sertifikacionog tijela
- Broj sertifikata

Primjer:

Kontrolu i sertifikaciju organske proizvodnje izvršila „Monteorganica“ doo, Podgorica, br. rješenja 060-313/07-0205-55 MPŠV CG.

Broj sertifikata: .....

Ukoliko proizvođač želi da koristi logo Sertifikacionog tijela “Monteorganica” doo, mora predati popunjen formular Zahtjev za upotrebu loga (dostupan sa internet stranice Sertifikacionog tijela). Logo “Monteorganica” doo mora se koristiti u skladu sa pravilima definisanim u dokumentu Pravila upotrebe loga “Monteorganica” P.5 (dostupan na internet stranici Sertifikacionog tijela).

5.9.2 Označavanje proizvoda

Označavanja proizvoda predstavlja upotrebu:

- Izraza “organski”, “ekološki”, “biološki” ili njihovih skraćenica (“eko”, “bio”, “organic”) ili navođenje da je proizvod iz prelaznog perioda na proizvodu ili reklamnom materijalu,
- Loga “Crnogorski organski proizvod”.

Samo proizvodi koji se nalaze na Listi sertifikovanih proizvoda (obavezni prilog Sertifikata) mogu se označiti kao organski ili proizvodi iz prelaznog perioda, odnosno, u skladu sa statusom navedenim u pomenutoj listi.

Na organskom proizvodu obavezna je upotreba loga “Crnogorski organski proizvod”, dok se na proizvodima iz prelaznog perioda ne smije postavljati.

Kao proizvod iz prelaznog perioda može se označiti samo sertifikovani proizvod biljne proizvodnje, odnosno prerađeni biljni proizvod koji se sastoji od samo jednog sastojka iz prelaznog perioda (jednokomponentni proizvod).

Proizvođač se ne smije pozivati na sertifikaciju i koristiti oznake na prerađenom proizvodu ili promotivnom materijalu ako proces prerade nije u sistemu kontrole organske proizvodnje, bez obzira na činjenicu što je sirovina sertifikovana!

STANDARDNE PROCEDURE CERTIFIKACIONOG TIJELA „MONTEORGANICA“

Serdara Jola Piletića 26, Podgorica; tel. 020 20 80 40; fax. 020 20 80 41;
e-mail: monteorganica@t-com.me; www.orgcg.org/me

P.3

Kako bi se obezbijedilo adekvatno pozivanje na sertifikaciju i označavanje sertifikovanih proizvoda Sertifikaciono tijelo zahtijeva od proizvođača dostavljanje primjera deklaracije/etikete proizvoda, kao uslov za izdavanje sertifikata.

U cilju provjere usaglašenog pozivanja na sertifikaciju i označavanja proizvoda Sertifikaciono tijelo sprovodi nadzor nad upotrebom sertifikata (tačka 5.6.1).

5.10 RAZMATRANJE ŽALBI I PRIGOVORA

Proizvođači nezadovoljni odlukom, koja se tiče dodijeljenog statusa ili radom Sertifikacionog tijela mogu uputiti žalbu ili prigovor. O pravu na žalbu, proizvođač je informisan u Ugovoru o kontroli i sertifikaciji Z.1.15 i odgovarajućim odlukama.

Osim Proizvođača, prigovor/žalbu na rad i odluke Sertifikacionog tijela mogu uputiti i druge zainteresovane strane: državni organi, privredna lica koja posluju sa organskim proizvođačima, potrošači organskih proizvoda i sl.

Prijava prigovora ili žalbe podnosi se lično ili putem pošte/e-maila i mora biti u pisanoj formi. Žalba se podnosi u roku od 15 dana od dana prijema odluke na koju se podnosilac žali. Rok za rješavanje prigovora je 30 dana, a za rješavanje žalbe 60 dana. Za rješavanje prigovora odgovoran je direktor, a za rješavanje žalbe Komisija za žalbe Sertifikacionog tijela. Proizvođači nezadovoljni odlukom Komisije za žalbe mogu uputiti Akreditacionom tijelu Crne Gore prigovor na rad Sertifikacionog tijela.

5.11 PRIGOVORI PROIZVOĐAČIMA OD STRANE KORISNIKA ORGANSKIH PROIZVODA

Ukoliko korisnici organskih proizvoda i druge zainteresovane strane upute prigovor na proizvode ili metode sprovođenja organske proizvodnje, proizvođači su dužni da o tome vode evidenciju. Navedena evidencija mora biti dostupna na zahtjev kontrolora ST. Proizvođači su dužni da sprovedu odgovarajuće mjere kako bi otklonili nedostatke koji su doveli do prigovora.

6. PREGLED ZAPISA

7. PRILOZI

1. Prilog 1 Spisak potrebne dokumentacije - biljna proizvodnja
2. Prilog 2 Spisak potrebne dokumentacije - stočarska proizvodnja
3. Prilog 3 Spisak potrebne dokumentacija - pčelarstvo
4. Prilog 4 Spisak potrebne dokumentacije - prerada
5. Prilog 5 Spisak potrebne dokumentacije - sakupljanje divljih biljnih vrsta
6. Prilog 6 Spisak podugovorenih laboratorija

8. IZMJENE